

Pledoarie pentru teatru în școală

Profesor Chelariu Brândușa

Lucrarea de fata este motivata de o anumita latura a activitatii noastre la catedra, fie ca suntem profesori de romana sau de alte specialitati. Suntem in fiecare zi in fata unui auditoriu format din douazeci-treizeci de persoane care asteapta cu interes prestatia noastra. Desi uneori nu recunoastem, niciodata nu ne poate ramane indiferenta parerea copiilor, nu doar despre *ce* le transmitem, ci si despre *cum* facem acest lucru. Meseria de profesor cere, mai mult decat alte meserii, sa intri in diverse roluri odata ce pasesti pragul clasei. Fata de actorul de profesie care stie ca in sala de spectacol publicul asteapta o preetatie pregatita indelung, profesorul trebuie sa intuiasca din primele secunde in ce rol va intra si chiar ce “piesa” va juca la ora respectiva. Este nevoie intotdeauna de o stare de spirit pozitiva, de spontaneitate, de o gluma spusă la momentul potrivit, de dorinta de a starni reactii cu orice pret, pentru ca un “spectacol” ratat inseamna si o lectie pe jumătate compromisa.

De cealalta parte a baricadei, elevii sunt determinati sa joace si ei diferite roluri: le cerem sa vorbeasca mai tare, mai incet, sa nu dea din maini exagerat, sa nu se legene, sa vorbeasca pe un ton mai ferm, sa nu rada, sa nu fie nici prea seriosi sau posaci, intr-un cuvânt, in functie de personalitatea celui de la catedra, si cel din banca va trebui sa “imbrace” o atitudine si sa adopte un timbru anume.

Elevii invata astfel ca oamenii sunt diferiti, ca ei au personalitati distincte si ca, din interactiunea fiecaruia cu un altul rezulta o comunicare mai mult sau mai puțin fructuoasa, sentimente, resentimente sau , in cel mai rau caz, o pseudo-comunicare ce ne va transforma in domni si doamne Smith, asa cum se intampla in *Cantareata cheala* de Eugen Ionescu.

Orele de limba si literatura romana dau profesorilor cele mai multe posibilitati de a-i ajuta pe adolescenti sa-si depaseasca inhibitiile, sa-si supravegheze limbajul si, in acelasi timp, sa-l exploateze intr-un mod creativ care sa-i reprezinte; vor putea intra in atmosfera altor lumi, intelegand miracolul unei opere literare, chiar din interiorul ei. A deveni personajul unei opere literare, intr-o mica sceneta propusa de profesor sau chiar de

elevi, va însemna pentru cel care interpretează rolul, mai multe lucruri: o bună cunoaștere a textului respectiv, o înțelegere aprofundată a caracterelor ce intră în conflict și, totodată, analizarea propriului potențial de a face față scenariului propus prin mimica, gestică, expresivitatea discursului, etc.

Lecțiile din unitatea Dramaturgie ar trebui exploatate în egală măsură la nivelul interpretării textului, dar și la nivelul interpretării scenice pentru că “teatrul trebuie să se prezinte în act și doar în măsura în care se prezintă în act, el este cu adevărat teatru” (Cesare Bradi – *Teoria generală a criticii*). Elevii trebuie să meargă la spectacole de teatru, să vizioneze casete cu piese de teatru în care sunt distribuiți mari actori români și, nu în ultimul rând, trebuie să fie puși ei însși în situația de a juca teatru. Nu întâmplător, în programa învățământului preuniversitar din SUA, în multe state, cursul de artă dramatică este obligatoriu. Adolescenții așteaptă aceste ore cu mai mult interes decât alte discipline pentru că provocarea asupra eului fiecăruia este mai mare. Mulți dintre ei cred că este ușor să intre în pielea unui personaj, dar, în situația de a interpreta un rol, vor constata adesea că “nu pot gândi onest decât la persoana întâi” și că *din ei însși nu pot iesi*.

Este suficient să vedem pe stradă cât de timorați și incoerenți sunt tinerii noștri când se apropie de ei o cameră de luat vederi, ca să fim de acord că un curs de artă dramatică sau cel puțin exploatarea unui număr mare de ore în acest sens, le-ar da adolescenților șansa de a fi mai încrezători în sine, mai spontani, mai creativi.

Profesorul de literatură trebuie să înțeleagă că “în teatru, textul trece pe un plan secund, iar ceea ce contează în primul rând este personajul care acționează pe scenă și motivul pentru care acționează” (Cesare Bradi – *Teoria generală a criticii*). Punerea în scenă va presupune ca profesorul să-i ajute pe elevi să accepte convenția, element fundamental al artei tradiționale, dar și în cea modernă. În teatru, personajul este existentializat în mod optic, în fața spectatorilor. Prezența lui devine flagrantă și astfel imaginația noastră capătă trup pe scenă creând diferite modele de Catavencu, de Alta, de Berenger. Teatrul înseamnă doar aparent îngrădire; de fapt, așa cum spunea Eugen Ionescu, teatrul ar trebui să fie expresia unei totale libertăți de exprimare: “Totul e îngăduit în teatru: să încarnezi personaje, dar și să materializezi neliniști, prezente launtrice. Este nu numai îngăduit, ci recomandat să faci să funcționeze accesoriile, să faci

sa traiasca obiectele, sa insufletesti decorurile, sa concretizezi simbolurile” si, in alta parte, acelasi autor nota: ”Nu vreau sa am alte limite decat cele ale posibilitatilor tehnice (...) Insa eu, unul, vreau sa fac sa apara pe scena o broasca testoasa, sa o transform intr-un cal de curse; apoi sa-l preschimb pe acesta intr-o palarie, intr-un cantec, intr-un soldat in platosa, in apa de izvor. Se poate indrazni totul in teatru, insa e locul unde se indrazneste cel mai putin.”

In orele in care profesorul incearca sa monteze o piesa de teatru cu elevii, maestru este de cel mai multe ori “tiran” cu discipolii, parandu-i-se ca are in proprietate cheia interpretarii, cheia scenografiei. In spiritul libertatii de care vorbea Eugen Ionescu, ar trebui sa provocam adolescentii sa-si imagineze multiple puneri in scena ale aceluiasi text dramatic, multiple interpretari ale personajelor, multiple regii, multiple scenografii. Teatrul trebuie sa confirme, ca si literatura, conceptul lui Umberto Eco de “opera deschisa”.

Brândușa CHELARIU este profesor de Limba și Literatura Română în cadrul Colegiului Richard Wurmbrand din Iași. Absolventă a cursurilor de filologie a Facultății de Litere a Universității “Al. I. Cuza”, prof. Chelariu Brândușa coordonează Clubul de Lectură al colegiului și este implicată într-o serie de proiecte internaționale desfășurate cu alte instituții partenere.